

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ในการบริการด้านสุขภาพ เมื่อมีกรณีที่ผู้ป่วยต้องได้รับการรักษา ขั้นตอนการรักษาของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในบางครั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตหรือร่างกายที่ไม่ใช่เป็นความเสียหายตามปกติอันอาจเกิดขึ้นจากการรักษาที่ถูกต้อง (เช่น การผ่าตัดตามปกติ ต้องมีแผลที่ผิวหนัง มีโลหิตไหล) ซึ่งในทางกฎหมายอาจเป็นเหตุให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนให้กับผู้เข้ารับการรักษาซึ่งเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า

“ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้คำสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือไม่ ต้องพิจารณาจากองค์ประกอบในมาตรา 420 กล่าวคือ เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลอื่น การกระทำนั้นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมไม่มีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมายหรือเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีลักษณะเช่นเดียวกับสิทธิทั้งหลายข้างต้น ซึ่งภาระในการพิสูจน์องค์ประกอบความผิดดังกล่าวเป็นไปตามมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งบัญญัติว่า

“ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด ๆ เพื่อสนับสนุนคำฟ้องหรือคำให้การของตน ให้หน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้นตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง แต่

(1) คู่ความไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป หรือซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ หรือซึ่งศาลเห็นว่าคู่ความหนึ่งได้รับแล้ว

(2) ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”

ดังนั้น คดีที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมกระทำละเมิดเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เข้ารับการรักษา ผู้มีหน้าที่นำสืบให้ศาลเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดในเรื่องละเมิด ก็คือ ผู้เข้ารับการรักษาซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายนั่นเอง

คดีละเมิดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ส่วนมากมักเกิดจากความประมาทเลินเล่อในการรักษา และเมื่อผู้ได้รับความเสียหายประสงค์จะได้รับการ

ชุดใช้เยียวยา ก็ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล โดยจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ได้กระทำการอันถือได้ว่าขาดความระมัดระวังตามหลักวิชาชีพเวชกรรม การพิจารณาว่า การกระทำ นั้นขาดความระมัดระวังตามหลักวิชาชีพเวชกรรมหรือไม่ ต้องดูว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ในภาวะ วิสัย และพฤติการณ์เช่นเดียวกันนั้น จะใช้ความระมัดระวังอย่างเช่นที่ผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรมซึ่งถูกฟ้องได้ใช้หรือไม่ หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งสมมติขึ้นนั้นใช้ความระมัดระวัง ได้ดั่งเดียวกัน ย่อมถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งถูกฟ้องมิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อ แต่หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งสมมติขึ้นนั้นสามารถใช้ความระมัดระวังได้ดียิ่งกว่า ย่อมถือว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งถูกฟ้องได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อแล้ว

อย่างไรก็ดี ปัญหาที่เกิดขึ้นในการฟ้องร้องคดีละเมิดที่เกิดจากความประมาท เลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม คือ ความประมาทเลินเล่อเช่นว่านั้น ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ ได้โดยง่าย ความระมัดระวังเช่นไรจึงจะเป็นความระมัดระวังที่เหมาะสม จำเป็นที่ผู้ซึ่งมีภาระการ พิสูจน์จะต้องรู้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในขณะกระทำละเมิด รวมทั้งรู้วิธีการและขั้นตอนในการรักษาที่ ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่ากรกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ต่ำกว่ามาตรฐานทาง วิชาชีพ และการจะให้ผู้ได้รับความเสียหายพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังที่กล่าวมานั้น ย่อมไม่เป็นธรรม เนื่องจากวิธีการรักษาที่เหมาะสมจำต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจที่เล่าเรียนมาโดยเฉพาะ ซึ่งผู้ได้รับความเสียหายย่อมไม่อาจรู้ได้โดยง่าย ทั้งในบางกรณีข้อเท็จจริงในการรักษามีได้อยู่ในความรู้เห็น ของผู้ได้รับความเสียหาย เช่น ในกรณีที่ผู้เข้ารับการรักษาถูกวางยาสลบในการผ่าตัด ขั้นตอนการ ผ่าตัดรวมทั้งกรรมวิธีต่าง ๆ ในการรักษาย่อมไม่อยู่ในความรู้เห็นของผู้เข้ารับการรักษา ถึงแม้ในคดี แพ่ง กฎหมายจะอนุญาตให้มีพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าเบิกความให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี กก็ตาม แต่วิชาชีพเวชกรรมเป็นวิชาชีพที่ไม่อาจสรุปได้ว่าวิธีการรักษาที่ใช้เป็นแนวทางการรักษา เพียงวิธีเดียวที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงอาจมีแนวทางการรักษาอื่นๆ อีกหลายวิธีที่จะให้ผลการรักษา เช่นเดียวกัน ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งเข้ามาเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญจึงอาจให้ความเห็นเกี่ยวกับ วิธีการรักษาที่แตกต่างกันออกไปตามความชำนาญและความเชี่ยวชาญของตน

ในอดีต วิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาตรีหลายเรื่องซึ่งทำการศึกษา เกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพในสาขาวิชาชีพต่างๆ มีข้อเสนอแนะให้นำหลักความรับผิดชอบ ทางวิชาชีพมาปรับใช้กับความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพ เนื่องจากเป็นหลักที่หลักการระ ในการพิสูจน์ความประมาทเลินเล่อไปให้กับผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้นำสืบเพื่อให้ตนพ้นผิด และโดย การปรับใช้หลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพในประเทศไทยนั้นอาจอาศัยหลักข้อสันนิษฐานความผิดตาม มาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เข้ามาเทียบเคียงได้เนื่องจากให้ผลสุดท้าย เช่นเดียวกับหลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพ แต่อาจมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการควบคุมการประกอบวิชาชีพเพื่อให้ถือเป็นกฎหมายที่ประสงค์ปกป้องบุคคลอื่นตาม ความหมายของมาตรา 422

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันไม่มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำหลักความรับผิดชอบในวิชาชีพมาใช้ในประเทศไทย แต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นกฎหมายที่คุ้มครองการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิให้ต้องถูกฟ้องเป็นคดีละเมิด และผลของกฎหมายครอบคลุมไปถึงผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลของรัฐซึ่งถือว่ามีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย นอกจากนี้ ยังมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกันสุขภาพ ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ซึ่งมาตรา 41 และมาตรา 42 ได้กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเพิ่มเติมเป็นเรื่องเฉพาะขึ้นอีกส่วนหนึ่งอันเป็นผลทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมทั้งในสถานพยาบาลของรัฐและเอกชนต้องคำนึงถึงความรับผิดที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายดังกล่าว และเมื่อพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 บังคับใช้กับสถานพยาบาลของรัฐด้วย ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลของรัฐตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 จึงต้องพิจารณาพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ประกอบด้วย

ดังนั้น จึงนำพิจารณาเป็นอย่งยิ่งว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จะทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรับผิดทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลของรัฐและผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลของเอกชนหรือไม่ อย่างไร และการนำหลักความรับผิดทางวิชาชีพมาปรับใช้กับความรับผิดทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในประเทศไทยจะมีส่วนช่วยทำให้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิหรือสุขภาพของผู้ป่วยมีความสมบูรณ์และเป็นธรรมยิ่งขึ้นหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้เข้าใจถึงหลักความรับผิดทางละเมิดกรณีทั่วไป และกรณีที่เป็นการกระทำละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในต่างประเทศ
2. ศึกษาหลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิดทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการปรับใช้กับกรณีละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในประเทศไทย
3. เพื่อให้เข้าใจถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพเวชกรรมกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบกิจการสถานพยาบาล และความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลและผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในประเทศไทย

4. ศึกษาความแตกต่างในเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานพยาบาลของรัฐและเอกชนอันเนื่องมาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545

5. ศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะนำหลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพมาปรับใช้กับความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในประเทศไทย และผลประการอื่นที่อาจจะเกิดขึ้น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นในการศึกษาถึงความรับผิดชอบทางแพ่งเฉพาะกรณีละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเน้นกรณีที่คุณประกอบวิชาชีพเวชกรรมกระทำละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่อ และแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลและผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายไทย วิเคราะห์ความแตกต่างที่เกิดขึ้นในความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลภาครัฐและภาคเอกชน การนำหลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพที่เหมาะสมมาปรับใช้กับความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในประเทศไทย รวมถึงผลประการอื่นที่อาจเกิดขึ้นตามมา

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ความรับผิดชอบทางละเมิดที่กระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลของรัฐและสถานพยาบาลของเอกชนมีความแตกต่างกันเนื่องจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 การกำหนดกฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมขึ้นมาโดยเฉพาะโดยนำหลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพมาปรับใช้จะทำให้ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นธรรมมากขึ้น

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้า ศึกษาจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความทางวิชาการ รวมถึงแนวคำวินิจฉัยของหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปคำพิพากษา คำวินิจฉัยขององค์กรต่าง ๆ เพื่อนำมาประมวลเป็นข้อมูลและวิเคราะห์หาข้อสรุป และแนวทางเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เข้าใจถึงหลักความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีทั่วไป และกรณีที่เป็นการกระทำละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในต่างประเทศ รวมถึงหลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพ
2. เข้าใจถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรมและการประกอบกิจการสถานพยาบาลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน
3. เข้าใจถึงความแตกต่างในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลภาครัฐและภาคเอกชนอันเนื่องมาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และความเป็นไปได้ของการนำเอาหลักความรับผิดชอบทางวิชาชีพมาปรับใช้กับความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม